

жеството. Наистина въ избухналата вследствие на това сърбско-българска война на нашия зовъ, отправенъ къмъ Цариградъ, че сърбитъ съ навлизането си въ България обявяватъ война и на В. Порта, непослѣдва никакъвъ отговоръ, като че ли княжеството да е вънъ отъ предѣлитъ на Османската Империя; обаче при сключването мира въ Букурещъ Портата си спомни за своитъ сюзеренни права и побърза да изпрати Маджитъ паша за първъ делегатъ при водене преговоритъ съ Сърбия, когато нашия Ив. Ев. Гешовъ играеше ролята на вторъ делегатъ. Въ замѣна на това ценна бѣ за насъ придобивката, че замислената въ Топханийската конвенция лична уния между Княжеството и Румелия въ лицето на българския държавенъ глава остана само на книга, защото твърде скоро отъ Княжеството и Румелия се образува фактически една единна държава. Само въ едно отношение тя биде обременена—съ поемане дълга на Источна Румелия. Съ подобна тежестъ завърши и провъзгласената по-късно независимостъ, защото въ единия и въ другия случай държавитъ, о които въ онова време се опираше България, бѣха кредиторки на Турция и нѣмаха желание да пожертвуватъ своитъ собствени интереси,—напротивъ използуваха събитията още по-добре да ги обезпечатъ.

Но всички тия жертви сж нищожни спрямо сѣдбоноснитъ послѣдствия отъ всемирната война. Отъ международно гледище тя тикна България значително надире. Тя рѣзко посѣгна на нашия суверенитетъ, макаръ вече въ много отношения това нахърнение да е само тжженъ споменъ. Но все още биятъ въ очи тѣснитъ рамки, въ които сж свити нашитъ въоръжени сили,—рамки, каквито нѣбше ни поставилъ нито даже Берлинския договоръ. Още по-тежко е наложено на България задължение да не държи наборна армия, а да повѣри своята защита на наемна войска,—условие колкото антидемократично, толкова и обременително за насъ.

Втората огромна тежестъ, която се стовари на нашитъ слаби плещи, произлиза отъ финансовитъ условности на мирния договоръ. Вънъ отъ сумитъ за окупационни разности и за най-разнообразни обезщетения, България дължи на съглашенитъ 2¼ милиарда златни франки за репарации. Наистина за сѣд-

бата на по-голѣмата частъ отъ тѣхъ предлежи да се произнесе следъ време репарационната комисиия, но и остатъка отъ 550 мил. зл. фр., плащането на който е предметъ на особено съглашение, днесъ за днесъ далечъ не е по нашитъ сили. Твърде скоро опредѣлената годишна на тая сума ще стане просто непосима за нашия и безъ това обремененъ бюджетъ, който съвсемъ неотговаря на нашитъ насущни нужди.

Но нашия неуспѣхъ въ войната завини и други две зеющи рани. Отъ една страна по мирния договоръ ни се отне цѣлото бѣломорско крайбрежие, което, благодарение на свободното Сръдиземно море, ни олесняваше прѣкото сношение съ западния свѣтъ, най-доброто пазарище на нашитъ произведения. Отъ друга страна значителна частъ отъ българския народъ, попаднала по договора извънъ предѣлитъ на България и изложена на систематично прѣследване отъ най-разнообразно естество, е била заставена да подири немила-недрага прибежище у насъ и съ това да усили още повече послевоенната наша неволя. Остатъцитъ отъ разпокъсаното българско племе, прѣснати въ съседнитъ държави, въпрѣки гарантиранитъ отъ парижкитъ договори права на малцинствата, нигде не се радватъ нина най-малката народно-просвѣтна автономия. Нашитъ западни съседи иматъ смелостта да не признаватъ безъ свѣнъ сѣществуванието на българи въ Македония въобще, нито дори въ откъснатитъ недавна части отъ старата наша територия! Отъ своя страна гърцитъ, следъ като използуваха тъй наречената конвенция за „доброволното“ изселване, за да принудятъ по-голѣмата частъ отъ българското население въ Гърция да напустне гръцкитъ предѣли и да премине въ България, намѣриха за възможно да се задължатъ съ особенъ договоръ да гарантиратъ на останалитъ наши рѣдки заселища правата на етническо малцинство. Обаче твърде скоро тѣ се отказаха и отъ тая си отстъпка и по настоящемъ се опитватъ да хвърлятъ прахъ въ очитъ на свѣта съ прочутия си „абеледаръ“. Отъ нашитъ нѣкогажъ заселища въ турска Тракия и Мала Азия неостана нито поменъ. Колкото за севѣрната наша съседка, тя ни храни за сега относно сѣдбата на нашитъ еднородци въ Добруджа и Бесарабия само съ благи думи.